

# SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET GÖLSJÖMYREN I LJUNGBY KOMMUN





## Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL.....	4
1. Syftet med reservatet.....	5
2. Administrativa data.....	5
3. Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning.....	6
4. Områdets bevarandevärden.....	8
4.1. Natura 2000.....	8
4.2. Geovetenskapliga värden och förhållanden .....	8
4.3. Biologiska värden .....	8
4.4. Kulturhistoriska värden.....	9
4.5. Friluftsliv .....	9
4.6. Anläggningar.....	9
5. Genomförda inventeringar och dokumentation.....	9
PLANDEL .....	11
6. Skötselområden.....	11
6.1. Bevarandemål för hela området .....	11
6.2. Generella riktlinjer och åtgärder för hela området.....	11
6.3. Skötselområden.....	12
7. Jakt och fiske.....	17
8. Bränder, storm, översvämningar, insekts-/svampangrepp.....	17
9. Barnperspektivet.....	17
10. Utmärkning.....	17
11. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder .....	18
12. Förvaltning, tillsyn och uppföljning.....	18
BILAGOR .....	18
2a. Skötselplanekarta.....	19

## BESKRIVNINGSDDEL

Gölsjömyren består av en större högmosse med en mindre myrsjö centralt i området. Myren tillhör länets blötaste och mosseplanet är avbrutet av flera kärrdrag där vattenföringen är särskilt riklig. Väl utbildade laggkärr finns i flera delar. I nordost gränsar området till naturreservatet Horsnäsamossen som omfattar stor areal med myrmark uppströms Gölsjömyren.

Området är delvis påverkat av dikning, framförallt sydväst från myrsjön centralt i området samt i den östra kanten. Stora delar av hydrologin är dock intakt och åtgärder för att restaurera hydrologin har påbörjats i det östra utökningsområdet. De omgivande skogarna är delvis gamla, främst i nordväst, men innehåller också yngre partier där naturvårdande skötsel behövs för att gynna tall och löv.

Floran i naturreservatet tillhör länets finaste för naturtypen och särskilt imponerande är den rika förekomsten av sumpnycklar i den nordvästra delen av det öppna mosseplanet. Orkidén myggblomster samt björnvitmossa är två andra för trakten ovanliga arter som förekommer på myren. Fågellivet är också rikt med grönbena, ljungpipare och storspov.

Området är sedan lång tid tillbaka tillgängligt via bil norrifrån och två parkeringsplatser med information om naturreservatet finns anlagda. Strövstigar som är spångade över blöta partier samt ett fågeltorn finns i reservatets norra del.

I skötselplanen anges i förekommande fall rödlistekategori för arter som omfattas av Artdatabankens rödlista 2020. Den svenska rödlistan är ett mått på arters utdöenderisk i landet och kategorierna är följande:

NT = Nära hotad

VU = Sårbar

EN = Starkt hotad

CR = Akut hotad

Arter inom kategorierna VU, EN och CR omfattas av begreppet ”hotade”.

## 1. SYFTET MED RESERVATET

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och restaurera ett större myrområde av öppen karaktär med typisk myrvegetation och ett rikt fågelliv,
- isälvsavlagringar kring myren ska bevaras intakta,
- områdets skogar ska bevaras som talldominerade blandskogar med gamla träd och en varierad och flerskiktad struktur med god förekomst av död ved i olika nedbrytningsstadier,
- det rörliga friluftslivet ska ges möjlighet till naturupplevelser.

Syftet ska uppnås genom att:

- områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som reglerar skogsbruk, olika typer av exploatering och jakt på fågel,
- hydrologin återställs, myrar bibehålls öppna och igenväxande myrar röjs från uppväxande träd,
- områdets skogar vårdas och utvecklas mot äldre talldominerade blandskogar rika på lövträd där gran begränsas och humustäcken på fastmark hålls tunna genom återkommande störningar från brand eller mekanisk bearbetning,
- lämpliga åtgärder för att främja upplevelsevärdena vidtas.

## 2. ADMINISTRATIVA DATA

Tabell 1. Administrativa data

Naturreservatets namn	Gölsjömyren	
NVR-id	2002376	
Län	Kronoberg	
Kommun	Ljungby	
Distrikt	Södra Ljunga	
Gränser	Enligt karta, bilaga 1	
Lägesbeskrivning	Cirka 10 km sydöst om Ljungby.	
Centrumkoordinater	X: 443075, Y: 6293605	
Kartblad Index 100 km	62 4	
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets västdel	
Huvudsaklig objektkategori	SM, Skogs-/myrmosaik	
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat	
Fastigheter och ägarkategori	Grimarp 1:2	Växjö stift
	Södra Tranhult 1:12	Naturvårdsverket
	Össjö 6:4	Växjö stift
	Össjö 6:6	Privat
	Össjö 7:13	Växjö stift
	Össjö 10:3	Naturvårdsverket
	Servitut/rättigheter/ samfälligheter	Södra Tranhult FS:1
	0781-96/71.1	Grindförbud
	0781-96/71.2	Röjningsrätt
	0781IM-04/17966.1	Avloppsanläggning

	D202000390404:1.1	Vedbod, jordkällare, gångväg
Sakägare	Enligt bilaga 6	
Areal	Totalareal 392 ha, varav 390 ha land och 2 ha vatten	
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län	

Tabell 2. Naturtyper inom Natura 2000

Kod	Namn	Areal i ha
3160	Myrsjöar	2
7110	Högmossar	102,5
7140	Öppna mossar och kärr	95,9
9010	Taiga	19,8
9060	Åsbarrskog	3,2
91D0	Skogsbevuxen myr	24,5
	Icke-natura naturtyp	96
<b>Total skyddad areal:</b>		<b>343,9</b>

Tabell 3. Prioriterade bevarandevärden

Typ	Värde
Naturtyper	Högmossar, öppna mossar och kärr, talldominerad blandskog
Strukturer	Tuvor, höljor, dråg, gölar, laggkärr, gamla träd, multnande- och brandskadad ved, isälvsavlagringar, blottad sand,
Arter	Sumpnycklar, myggblomster, grönbena, ljunpipare, storspov
Friluftsliv	Ostörda vandringar med utsikt över en storslagen våtmark

### 3. HISTORISK OCH NUVARANDE MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Huvudelen av Gölsjömyren har historiskt sett i huvudsak varit uppdelad mellan de två byarna Össjö i öster och Grimarp i söder. Ungefär två tredjedelar av området har tillhört Össjö och en tredjedel Grimarp. En mindre del av områdets östra del har tillhört byarna Skogsgård och Södra Tranhult. Området ligger i sin helhet i Södra Ljunga (före den 17 april 1885 kallad Ljunga) socken i Sunnerbo härad.

På 1783 års storskifteskarta över Össjö bys ägor är Gölsjömyrens öppna mosseplan (skötselområde 1) beskrivet som ”Stora mossen” och angivet som den sämsta marken i byn, taxerad till ett värde av 0,5 på en skala från 0 till 6. Mossens laggkärr är angivna som slättermark med relativt hög produktivitet, genomgående taxerade till värden mellan 4,5 och 6. Det större laggkärret i nordväst, tillhörande torpet Jönslund, är taxerat som 6 (högsta produktivitet) och inhägnat med gårdsgård, vilket innebar att frigående djur på utmarksbete kunde utestängas från

området tills dess att skörden var bärgad. Detta gällde även vissa delar av laggkärren i öster, på Södra Tranhults ägor. Övriga laggkärr var inte inhägnade 1783, vilket innebar att dessa kunde betas av djuren på utmarksbete såvida inte dessa hölls borta genom vallning. Bosatorpet på fastmarken i reservatets nordöstra del (skötselområde 2c) hade ännu inte anlagts.

Laggkärren och fastmarken (skötselområde 2d) i öster tillhörde 1783 ett då icke namngivet torp under Södra Tranhults ägor. Torpet finns fortfarande på plats och heter numera Alvatorpet. Skogen på fastmarken i denna del bestod av gran och tall.

På en avmätning av ägorna till Grimarp daterad 1810 syns torpen Storö, Svenstorp och Surkaboda i södra delen av naturreservatet. Byggnaderna var belägna utanför reservatet, men inägomarken sträckte sig delvis in i området. Laggkärren och den värdefulla slättermark de utgjorde är tydligt redovisade för dessa torp 1810. Svenstorp, beläget strax söder om Surkaboda, upphörde tidigt som bosättning, medan husen i Surkaboda fanns kvar in på andra halvan av 1900-talet. Både Svenstorp och Surkaboda hade slätterängar på fastmark i skötselområde 2e. Rösen som påminner om detta finns än idag kvar i området. Samtlig inägomark tillhörande dessa två torp har planterats med gran och tall efter 1960.

Torpet Storö hade åkermark och slätterängar på fastmark i skötselområde 2i år 1810. Våtmarksslätter bedrevs i laggkärren kring torpet. Strax öster om Storö hade gården Grimarp slätterängar på fastmark i skötselområde 2h. Torpstugan på Storö står fortfarande kvar, om än i förfallet skick. Ladugården är borta sedan länge. Inägomarken i skötselområde 2h, 2i och 2j planterades med gran omkring 1970. Rikligt med rösen i dessa delar av reservatet påminner om den tidigare markanvändningen.

På 1843 års laga skifteskarta över Össjö by finns Bosatorpet i skötselområde 2c på plats med 11 mindre åkrar på fastmarken kring torpet. Slätter bedrevs på åkerrenar samt i myrens laggkärr sydväst om torpet. Öster om torpet fanns skogsmark.

Det större laggkärret under torpet Jönslund i nordväst är även 1843 angivet som slättermark. Noterbart är att området är beskrivet som en mad, till skillnad från övriga laggkärr som går under benämningen ”mosslagg”. Detta område framstår över tid som den viktigaste slättermarken i hela reservatet. Jönslund hade även åker och äng på fastmark i skötselområde 2a, i området kring naturreservatets nordvästra parkeringsplats.

Kring sekelskiftet 1800/1900 gjordes försök att torrlägga Gölsjömyren genom ett omfattande förslag till dikning. Även om förslaget aldrig realiserades i sin helhet tillkom ett mindre antal diken, vilka under 1900-talet bidragit till upptorkning och efterföljande igenväxning av delar av det tidigare öppna mosseplanet och laggkärren. Två diken som anlades under första halvan av 1900-talet har fått särskilt stor effekt. Det är dels diket som avvattnar Gölsjön åt sydväst, dels det nord-sydliga diket i det östra laggkärret. Sedan 1950-talet har dessa två tidigare trädlösa områden drabbats av kraftig igenväxning inom skötselområdena 1d samt i den östra delen av 1c. 2019 gjordes en utredning av hydrologin i området där en rad åtgärdsförslag för att återställa grävda diken presenterades. 2020 avverkades

igenväxningen i den norra delen av det östra laggkärret och diket lades igen i denna del. Den södra delen av detta dike återstår att restaurera.

Markanvändningen i området förefaller utifrån det historiska materialet i huvudsak ha varit koncentrerad till slätter av våtmarkens laggkärr. Även vissa delar av fastmarken i reservatets ytterområden har nyttjats för foderfångst. Efter jordbrukets upphörande på de mindre torpen i området har fastmarken i reservatet nyttjats till skogsbruk.

#### 4. OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN

##### 4.1. NATURA 2000

Naturreseptatet utgörs delvis av ett Natura 2000-område som klassas som typen SAC (=Special Areas of Conservation), d.v.s. för bevarande av livsmiljöer för växter och djur. I området finns arter och naturtyper som är listade i art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG) och i fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG). Sverige förbinder sig att skydda och vårda dessa områden så att en gynnsam bevarandestatus för områdets arter och naturtyper upprätthålls. En bevarandeplan för Natura 2000-området har upprättats och fastställts. Det främsta syftet med Natura 2000-området Gölshömyren är att bibehålla och utveckla ett myrområde i väsentligen orört och ostört skick och utveckla den omgivande skogens naturskogskaraktär.

##### 4.2. GEOVETENSKAPLIGA VÄRDEN OCH FÖRHÅLLANDEN

Myren har bildats genom igenväxning av en lokal issjö. Gölen på myrens mitt är en kvarvarande rest av denna sjö. Torvens mäktighet uppges, enligt SGU:s torvarkiv, vara 5 meter.

Fastmarken runt myren utgörs av en måttligt blockig och stenig moränmark, som på flera ställen bildar markerade höjder. Vid myrens västra kant går urberget i dagen med ribbformade hållar av gnejs. Strax intill västra reservatsgränsen löper en låg rullstensås, som tillhör en biås till Ryssbyåsen. Mot söder övergår åsen i ett tallbevuxet sandfält.

##### 4.3. BIOLOGISKA VÄRDEN

I kärren uppträder några för regionen sällsynta arter, nämligen sumpnycklar, myggblomster och björnvitmossa. Sumpnycklarna, som uppträder i tusentals exemplar, har här sin ojämförligt största kända förekomst i länet.

Fågellivet är rikt. Bland rovfåglarna märks regelbundna observationer av bivråk, blå kärrhök (NT), brun kärrhök, duvhök (NT), fiskgjuse, fjällvråk (NT), havsörn (NT) och kungsörn (NT). Området är en för sydsveriges inland viktig lokal för vidare med arter såsom grönbena, ljungpipare och storspov (EN). Bland skogshönsen är tjäder och orre vanliga i området. Järpe (NT) är senast rapporterad kring 1990. Sparvuggla och pärluggla är ofta rapporterade från området. Ängspiälärka häckar och sånglärka observeras sträckande över lokalen.



I partier med äldre skog finns höga naturvärden knutna till trädskiktet. Brunpudrad nållav (NT) och kornknutmossa är rapporterade från sådana miljöer. I fastmarksskogen finns gamla och grova tallar som kan bära rovfågelbon.

#### 4.4. KULTURHISTORISKA VÄRDEN

Spåren av mänskligt nyttjande av området är relativt få. Genom historiska kartor vet vi att laggkärren, och i viss mån fastmarken kring myren, nyttjats för slätter. Röjningsrösen som vittjar om småskalig odling och slätter finns i anslutning till äldre torpmiljöer i området. Bosatorpet i nordost är den mest framträdande torplämningen genom sina många röjningsrösen, husgrunder och spår av äldre åkermark.

#### 4.5. FRILUFTSLIV

##### 4.5.1. Tillgänglighet

Naturreservatet nås enklast via enskilda vägar norrifrån. Vägskyltning finns vid avtagsvägen vid badplatsen vid Bräkentorpsjön. Befintliga strövstigar är överlag relativt lättgångna, men inte tillgänglighetsanpassade. Blöta partier av stigarna är spångade.

##### 4.5.2. Slitage och störningar

Risken för slitage i området som en följd av besökare är liten. Torvmarken är visserligen känslig för slitage, men andelen besökare som rör sig på det öppna mosseplanet är liten eftersom området är mycket blött och vanskligt att beträda. Under fåglarnas häckningssäsong finns risk för mänsklig störning och det är då viktigt att besökare håller sig på markerade stigar.

#### 4.6. ANLÄGGNINGAR

Naturreservatet har parkeringsplatser, strövstigar och fågeltorn enligt positioner på beslutskartan (bilaga 1). I anslutning till parkeringsplatserna finns informationstavlor. Fågeltornet i norr ger en utmärkt utsikt från en upphöjd position.

### 5. GENOMFÖRDA INVENTERINGAR OCH DOKUMENTATION

Lantmäteristyrelsens arkiv, 1783. *Charta öfver Össjö byn, Bräkentorp säteris, Rönninge, Södra Tranbults ock halfva Skogsgårds hemmans skog ock utmark uti Cronobergs län, Sunnerbo härad samt Ljunga och Tutaryd socknar belägne afmätte ock i storskifte delade åren 1783 och 1786.* Akt nr 07-SÖL-14.

Lantmäteristyrelsens arkiv, 1843. *Karta över alla ägorna till Össjö i Kronobergs län, Sunnerbo härad och Ljunga socken. Författad vid Laga skifte år 1843.* Akt nr 07-SÖL-19.

Lantmäterimyndigheternas arkiv, 1810. *Conceptcharta öfver inn- och utägorna till Grimarps säteri.* Akt nr 07-SÖL-49.

- Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1989. *Kronobergs Natur. Naturvårdsprogram för Kronobergs län*. Områdesbeteckning: Gölsjö mosse, 81-140.
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, 2004. *Basinventering av Natura 2000-Områden*.
- Morin, Jens och John Fiddler, 2019. *Gölsjömyren. Förstudie kring hydrologiska åtgärder*. Naturcentrum AB.

## PLANDEL

### 6. SKÖTSELOMRÅDEN

Naturreseptet består av två skötselområden med tillhörande delområden samt ett icke geografiskt utpekade skötselområde för friluftsliv, se skötselplanekartan (bilaga 2a).

#### 6.1. BEVARANDEMÅL FÖR HELA OMRÅDET

Områdets hydrologi ska vara naturlig och det ska inte finnas några avvattning eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan.

Våtmarkens grundvattenyta ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Mosseplanet ska vara öppet utan indikation på att det sker igenväxning av vass, buskar, träd eller annan vegetation, annat än den mycket långsamma naturliga successionen av myrmarken. Strukturer som höljor och mjukmattor ska vara allmänna.

Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Det ska finnas rikligt med gamla träd och död ved i olika former, stående som liggande, inklusive levande träd med döda träddeklar. Områden som idag domineras av gran ska vårdas i riktning mot ljusöppna och brandpräglade skogar där tall och löv dominerar.

Området ska vara artrikt med typiska arter för respektive naturtyp.

#### 6.2. GENERELLA RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER FÖR HELA OMRÅDET

Hydrologin i området ska återställas. En utredning som ligger till grund för detta har genomförts. Skogar påverkade av skogsbruk ska restaureras för att utvecklas mot naturskogar, där också livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter. Följande skötselåtgärder får utföras i hela området:

- åtgärder för att återställa hydrologin genom att dämna eller lägga igen diken samt återställa vattendrag,
- röjning av gran,
- naturvårdsbränning,
- bekämpning av invasiva, främmande eller expansiva arter,
- uppsättning av fågel-, fladdermus- och insektsholkar,
- utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter,
- anläggning av stigar, spänger, rastplatser, eldstäder, fågeltorn, gömslen och vindskydd.

Vid naturvårdsåtgärder ska lövträd och tall generellt gynnas framför gran, och ädellöv, asp och sälg ska i sin tur gynnas framför övrigt löv. Gran som avverkas i samband med skötselåtgärder får vid behov tas ut ur området. Död ved av övriga arter lämnas i naturreseptet. Grenar och fallna träd som bedöms vara farliga eller försvårar framkomligheten får flyttas till annan lämplig plats inom reservatet.

### 6.3. SKÖTSELOMRÅDEN

Tabell 4. Skötselområden

Typ av skötselområde	Antal delområden	Areal (ha)
1. Högmosse	5	306,1
2. Blandskog	11	85,9
3. Friluftsliv	-	-
<b>SUMMA</b>		<b>392</b>

#### *Skötselområde 1: Högmosse (306,1 ha)*

##### Beskrivning

Skötselområdet består av ett öppet myrkomplex med omväxlande kärr- och mossepartier (1a) med tillhörande randskog (1b) och laggkärr (1c). Delar av det öppna mosseplanet (1d) har växt igen under andra halvan av 1900-talet som en följd av markavvattning. Centralt i området ligger en mindre myrsjö (1e).

Skötselområde 1a består av flera mosseplan avbrutna av blöta kärrdråg. Ett större kärrdråg med öppna vattensamlingar sträcker sig tvärs igenom området i sydvästlig ritning. Mosseplanen har väl utvecklade tuv- och höljestrukturer. Vegetationen är omväxlande mellan de öppna mosseplanen som domineras av tuvull och olika risväxter, främst ljung och klockljung, och kärren där ängsull, myrlilja och flaskstarr dominerar. I kärren uppträder några för regionen sällsynta arter, nämligen sumpnycklar, myggblomster och björnvitmossa. Väster om Gölsjön finns ett större bestånd av växten flugtrumpet, som är en införd art som expanderar i området. Från Gölsjön löper ett större dike åt sydväst som fortsätter även utanför reservatet. Diket påverkar områdets hydrologi negativt. Påverkan ökar i takt med att diket närmar sig reservatsgränsen i sydväst.

Skötselområde 1b utgörs av högmossens randskog. Randskogen har expanderat kraftigt under andra halvan av 1900-talet. Det finns troligen flera orsaker bakom detta. Markavvattning i den sydvästra delen genom det större diket från Gölsjön är en förklaring. Upphörd hävd i övergångspartierna mellan kärr och mosseplan sedan våtmarksslätter upphört en annan. Ökade halter av atmosfäriskt kvävedfall påverkar också. I randskogen finns naturvärden i form av äldre tall och död ved. I de delar där randskogen expanderat under 1900-talet är tallskogen yngre.

Skötselområde 1c är högmossens laggkärr. Utbredningen av laggkärren har rekonstruerats utifrån historiskt kartmaterial eftersom de idag delvis är svåra att skönja i terrängen. De östra och västra delarna är kraftigt påverkade av markavvattning och är helt igenvuxna. De norra och södra delarna är inte dikade och har behållit sin öppna karaktär. Det större laggkärret i öster angränsande naturreservatet Horsnäsamossen har ett kraftigt vattenflöde och är också öppet. Söder om detta område har laggkärret restaurerats under 2020 genom att igenväxningsvegetation avverkats och diket lags igen. Det större delområdet i nordväst har historiskt sett varit områdets viktigaste slätterkärr och är fortfarande i huvudsak öppet.

Skötselområde 1d lider av igenväxning till följd av markavvattning genom det större dike som avvattnar Gölsjön åt sydväst. Det är i denna del av området som dikets påverkan är som kraftigast och vattenföringen är alltfjämt hög. På flygbilden från 1959 är skötselområdet i huvudsak fortfarande öppet, även om mindre tallar kan ses spridda över ytan samt koncentrerade till dikets vallar. Området bestod ursprungligen av ett kraftigt kärrstråk (där diket nu löper) omgivet av öppna mosseplan på respektive sida.

Skötselområde 1e utgörs av Gölsjön på myrens mitt. Sjön är en kvarvarande rest av den lokala issjö som genom igenväxning bildat Gölsjömyren. I sjön växer rikligt med vit näckros.

#### Bevarandemål

Arealen högmossar inom naturtyperna 3160 (myrsjöar), 7111 (öppna mosseplan), 7112 (randskog), 7114 (laggkärr), 7140 (öppna mossar och kärr) och 91D0 (skogsbevuxen myr) ska vara sammanlagt 306,1 ha.

Hydrologin ska vara naturlig och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Mosseplanet ska vara öppet utan indikation på att det sker igenväxning av vass, buskar eller träd eller annan vegetation. Äldre partier av våtmarkens randskog ska utvecklas mot naturskog med gamla träd och ett rikligt inslag av död ved. Omgivande laggkärr ska vara intakta.

Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtyperna.

#### Skötselåtgärder

Hydrologin ska återställas genom att diken i området läggs igen eller däms så att deras markavvattande effekt upphör. I första hand bör diket som avvattnar Gölsjön åtgärdas. I andra hand bör diken i laggkärr i öster (delvis åtgärdat 2020) samt längsmed åsen i väster återställas. I söder finns ett gränsdike som enligt reservatsföreskrifterna inte får rensas och som vid behov bör läggas igen. Alternativt lämnas detta södra dike till naturlig igenväxning eftersom det inte är rensat på många år.

Det öppna mosseplanet röjs vid behov från vedartad vegetation. Om det bedöms gynnsamt för naturvärdena får vedartad vegetation i skötselområde 1d avverkas i samband med att diket från Gölsjön återställs. Detsamma gäller träd och buskar i de laggkärr där hydrologin återställs genom igenläggning eller dämning av diken. Slätter får bedrivas i kärren. Detta torde i första hand vara aktuellt i det större laggkärr i nordväst, i andra hand i övriga laggkärr.

Följande skötselåtgärder är aktuella i skötselområdet:

- Den naturliga hydrologin ska återställas genom igenläggning eller dämning av diken.
- Igenväxningsvegetation får avverkas eller röjas.
- Den främmande arten flugtrumpet tas bort.
- Våtmarksslätter får bedrivas.

*Skötselområde 2: Blandskog (85,9 ha)*

Beskrivning

Skötselområdet består av ett varierat komplex av blandskogar på fastmark kring våtmarken samt på myrholmar.

Delområde 2a är genomgående äldre barrblandskog dominerad av tall. I de nordvästra partierna växer skogen på en mer eller mindre tydlig rullstensås. Andelen gran har minskat i området genom stormfällning, insektsangrepp eller naturvårdande skötsel. Ung gran expanderar i nordväst.

Delområde 2b-2k (utvecklingsmark) är genomgående yngre eller medelålders skogar i behov av naturvårdande skötsel för att utveckla naturvärden. Beskrivning och åtgärdsförslag för dessa följer här:

2b: ungefär 40-årig tallskog på rullstensås där planterad gran avverkats och körts ut under 2019. Skötselbehovet är sannolikt litet framöver, med undantag för röjning av eventuell uppväxande gran. På var sida om åsen går ett dike som med fördel kan läggas igen.

2c: yngre, björkdominerad skog på platsen för Bosatorpet. Skogen har uppkommit efter tidigare avverkning i området. Den uppväxande skogen har delvis röjts och åtgärden bör fortsätta för att gynna prioriterade trädslag i reservatet. Kulturlämningar från Bosatorpet såsom husgrunder, rösen och liknande får hållas fria från uppväxande träd.

2d: området domineras av ett större självföryngrat ungskogsparti uppkommet efter stormen Gudrun 2005. Enstaka överståndare och grupper av äldre skog finns sprida i området. Björk dominerar, men t.ex. tall, ek och sälg förekommer också. Tall dominerar i södra delen. För att gynna andra trädslag än björk och gran bör området vårdas genom återkommande röjning och frihuggning av värdefulla trädslag. I nordöstra delen av området, i anslutning till Alvatorpet, finns en mindre yta betesmark samt en åker där matjorden under 2020 banats av och ängsblommor såtts in för att gynna vilda pollinatörer. Dessa ytor bör även fortsatt skötas med inriktning mot blomrika miljöer. Två mindre ekonomibyggnader i anslutning till Alvatorpet ligger i naturreservatet men disponeras av Alvatorpets ägare genom ett nyttjanderättsavtal.

2e: ett varierat skogsparti i femtioårsåldern där tall dominerar på marker som tidigare tillhört torpet Surkaboda. Spår av rösen och åkrar syns tydligt i området. 2019 har gran avverkats i flera partier för att gynna löv och tall. Åtgärdsbehovet bör framöver vara litet och begränsat till frihuggning av värdefulla träd samt naturvårdsbränning.

2f: området består av kalmare med överståndare av tall efter att planterad granskog avverkats under 2019 i syfte att gynna löv och tall. Området föryngras nu naturligt. Åtgärdsbehovet består av eventuell röjning av uppväxande skog för att gynna prioriterade trädslag inom området.

2g: en yta där en naturvårdsbränning genomfördes under 2012 efter att gran avverkats och körts ut. En del överståndare av tall finns på en yta som annars domineras av ung björk. Åtgärdsbehovet består i första hand av röjning för att gynna andra trädslag än björk och gran.

2h: en ungefär 60-årig gles tallskog där det tidigare funnits planterad gran på ängs- och åkermark tillhörande torpet Storö. Granen avverkades och kördes ut 2019 för att gynna tall och löv på platsen. Åtgärdsbehovet bör vara begränsat till eventuell röjning av uppväxande skog för att gynna tall och löv framöver.

2i: ett varierat område med barrblandskog som också det tidigare varit inägomark under torpet Storö. Under 2019 avverkades planterad gran i syfte att gynna tall och löv. Äldre gran och tall finns i anslutning till våtmarken som omger området. Åtgärdsbehovet är litet.

2j: en före detta mossodling som dikats för jordbruksändamål kring mitten av 1900-talet men som snabbt övergavs och planterades med gran omkring 1970. Skogen är inte skött sedan länge och har mycket död ved. Skötselåtgärder bör begränsas till att myrens huvuddike, som löper längs områdets västra gräns, läggs igen, varpå fuktigheten i området kommer att öka.

2k: ett sandfält bevuxet med tall i 50-årsåldern där gran i samma åldersklass gallrats bort, men där ung gran finns mycket rikligt i vissa partier. För att gynna naturvärdena bör området utvecklas till en gles tallskog med blottad sand genom mekaniska åtgärder eller naturvårdsbränning.

#### Bevarandemål

Arealen blandskog inom naturtypen taiga - blandskog (9016) ska vara 85,9 ha. Lövandelen ska öka så att områdena når definitionen av blandskog (krontäckning  $\geq 30$  % löv och  $\geq 30$  % barr) för skötselområdet som helhet.

Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Det ska finnas en variation av trädålder, skiktning samt rikligt med gamla och grova träd, hålträd, död ved i olika former och nedbrytningsstadier inklusive levande träd med döda träddeklar. Humustäcket ska vara tunt på fastmark med blottad jord genom brand eller mekanisk påverkan. Tall ska dominera. Gran begränsas för att inte hindra föryngring av tall och löv.

Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtypen.

#### Skötselåtgärder

Området vårdas genom restaurering och skötsel av skog inbegripande röjning, gallring, sådd/plantering av naturligt förekommande träd och buskar samt frihuggning av träd i syfte att nå bevarandemålen för skötselområdet. Skapande av jordblottor, naturvårdsbränning samt i förekommande fall restaurering av hydrologin för att gynna växt- och djurliv får också genomföras. Detaljerade skötselåtgärder för utvecklingsmarken specificeras ovan.

### Skötselområde 3: Friluftsliv

#### Beskrivning

Gölsjömyren är ett gammalt och välkänt naturreservat. Det finns två parkeringsplatser för besökare, en i nordväst samt en rakt norr om myren. Vid den senare finns en siktgata ut mot myren röjd. Parkeringarna nås enklast via enskilda vägar norrifrån. Vägskyltning finns vid avtagsvägen vid badplatsen vid Bräkentorpsjön. Vid varje parkeringsplats finns en informationstavla med fakta om reservatet. Från den nordvästra parkeringsplatsen utgår en vandringsled som löper längs rullstensåsen i reservatet, sedan upp på Stensöteberget utanför reservatet. Från den norra parkeringsplatsen finns en kortare strövstig söderut till ett rejält fågeltorn. Befintliga strövstigar är överlag relativt lättgångna, men inte tillgänglighetsanpassade. Blöta partier av stigarna är spångade. Efter utökningen av reservatet skapas tillgänglighet till en större del av reservatets östra del eftersom gränsen flyttas ut till den asfalterade vägen söder om Södra Tranhult.

#### Bevarandemål

Informationen i området ska vara lättillgänglig och bidra till att förhöja upplevelsen av besöket, genom att den är lättläst, fokuserar på upplevelser i området samt har informativa kartor. Informationen ska bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick och underlätta för besökarna.

#### Skötselåtgärder

- Informationsskyltar uppdateras och nya sätts upp på lämpliga platser. Information om reservatet längs vägen söder om Södra Tranhult kan övervägas eftersom denna del av reservatet är mer lättillgänglig än övriga delar som ligger längre från större vägar.
- Stigsystemet ses över. Eftersom den del av stigsystemet som löper utanför naturreservatet inte bjuder på stora upplevelser bör en ny stig inom reservatet övervägas. Den tidigare utsiktsplatsen på Stensöteberget är skymd av uppväxande skog.
- Fågeltornet underhålls.
- Vindskydd och/eller rastplats bör övervägas.
- Länsstyrelsens hemsida ska ha god information om områdets naturvärden.
- Gränsmarkering av området ska ske.



## 7. JAKT OCH FISKE

Enligt föreskrifterna är det förbjudet att jaga fågel, utfodra vilt eller anlägga åtel inom reservatet. I övrigt inskränker inte naturreservatet rätten till jakt och fiske i området. Om behov finns kan Länsstyrelsen ge sitt tillstånd till att uppföra jaktorn och att öppna siktgata på lämplig plats.

## 8. BRÄNDER, STORM, ÖVERSVÄMNINGAR, INSEKTS- /SVAMPANGREPP

Vid händelser som medför att stora mängder träd dör och/eller faller omkull vid t.ex. storm, insektsangrepp eller översvämning gäller följande: All död ved från lövträd och tall lämnas inom området, men veden får vid behov flyttas till annat skötselområde eller om det är stora mängder till annat naturreservat. Om dessa händelser medför mycket stora mängder ris och toppar får delar av dessa tas ut. Eftersom det främsta syftet med naturreservatet inte är att skapa multnande ved av gran kan angrepp av insekter som riskerar att medföra betydande skada på grannfastighet åtgärdas genom borttransport, barkning eller motsvarande av gran.

## 9. BARNPERSPEKTIVET

Området ska genom information, stig och rastplats m.m. vara tillgängligt för både barn och vuxna.

## 10. UTMÄRKNING

Reservatsgränsen ska märkas ut vilket innebär att gränsmärken målas på träd och på stolpar som slås ned i marken. Gränsmärkena ska placeras så att det går att se från ett märke till nästa. Vid gränsmarkering i skogsmark ska i gränslinjen, med 0,5 m på vardera sidan reservatsgränsen, röjas en tydlig gata. Denna gata får vid behov underhållas av förvaltaren. De träd som avverkas i gränsgatan tillfaller fastighetsägaren som också själv får ta vara på dem eller låta dem ligga kvar. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns ska underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt. Reservatsgräns utmed väg placeras utanför vägområdet så att vägunderhållet inte påverkas av reservatet.

## 11. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Tabell 5. Sammanfattande prioritering av skötselåtgärder

Skötselområde	Åtgärd	Prioritet, 1-3	Tidpunkt
1	Restaurering av hydrologin	1	Inom 5 år
1	Röjning av igenväxning	2	Vid behov
2	Röjning av uppväxande skog	1	Inom 5 år
2	Naturvårdsbränning	3	Vid behov
3	Information om reservatet	1	Inom 5
3	Översyn av anordningar	3	Löpande
Samtliga	Gränsmarkering	1	Inom 1 år

Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

## 12. FÖRVALTNING, TILLSYN OCH UPPFÖLJNING

Länsstyrelsen är ansvarig för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Detta inkluderar dokumentation och uppföljning av utförda åtgärder.

Länsstyrelsen har även ansvar för den operativa tillsynen i naturreservat enligt 26 kap. miljöbalken genom att övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Uppföljning av bevarandemålen ska ske i enlighet med en uppföljningsplan för länets alla skyddade områden som framöver kommer att fastställas av Länsstyrelsen.

Uppföljning av utförda åtgärder och av bevarandemålen ligger till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts,
- om bevarandemål och gynnsamt tillstånd uppnåtts i reservatet,
- om skötselmetoder behöver förändras,
- om en revidering av skötselplanen behövs.

## BILAGOR

### 2a. Skötselplanekarta

